

περιφερειακό παρατηρητήριο
κοινωνικής ένταξης
περιφέρειας κρήτης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
REGION OF CRETE

ΕΡΕΥΝΕΣ

Επικαιροποίηση και εμπλουτισμός
γεωγραφικής βάσης εντοπισμού
θυλάκων αποστέρησης και
φτώχειας στην Περιφέρεια Κρήτης

Επικαιροποίηση της γεωγραφικής βάσης
αναφοράς με διοικητικά δεδομένα

01/2026

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

περιφερειακό παρατηρητήριο
κοινωνικής ένταξης
περιφέρειας κρήτης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
UNIVERSITY OF CRETE

Εργαστήριο
Κοινωνικής
Ανάλυσης &
Εφαρμοσμένης
Κοινωνικής
Ερευνας

Επικαιροποίηση και εμπλουτισμός γεωγραφικής βάσης εντοπισμού θυλάκων αποστέρησης και φτώχειας στην Περιφέρεια Κρήτης

Επικαιροποίηση της γεωγραφικής βάσης
αναφοράς με διοικητικά δεδομένα

Ομάδα έργου:

Βασίλης Αράπογλου

Επιστημονικός υπεύθυνος ερευνητικού άξονα
“Εντοπισμός & ανάλυση θυλάκων τοπικής αποστέρησης & φτώχειας”,
Καθηγητής Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Θωμάς Μαλούτας

Επιστημονικός συνεργάτης, Ομότιμος Καθηγητής, Τμήμα Γεωγραφίας,
Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Δήμητρα Σιατίτσα

Επιστημονική συνεργάτιδα, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια ΕΜΠ

Σταύρος Νικηφόρος Σπυρέλλης

Επιστημονικός συνεργάτης, Ερευνητής, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών

Κατερίνα Τρουλλινού

Γραμματειακή Υποστήριξη, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ιανουάριος 2026

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
REGION OF CRETE

Copyright © ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Περιφέρεια Κρήτης
Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης
Αβέρωφ 1, 71201, Ηράκλειο
Τ: +30 2813 412 442, -443
www.socialobservatory.crete.gov.gr

Η παρούσα έρευνα υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της πράξης, «Στήριξη της Λειτουργίας Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης στην Περιφέρεια Κρήτης», του Προγράμματος «Κρήτη», του ΕΣΠΑ 2021-2027, η οποία χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ+) και από εθνικούς πόρους.

Απαγορεύεται η με οποιοδήποτε τρόπο αναδημοσίευση του κειμένου (όλου ή και μέρος αυτού), χωρίς άδεια ή σχετική παραπομπή & αναφορά της πηγής.

**περιφερειακό παρατηρητήριο
κοινωνικής ένταξης
περιφέρειας κρήτης**

Επικαιροποίηση και εμπλουτισμός
γεωγραφικής βάσης εντοπισμού
θυλάκων αποστέρησης και φτώχειας
στην Περιφέρεια Κρήτης
Ιανουάριος 2026

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Περιγραφή της 2ης Έρευνας και του Πακέτου Εργασίας 1	4
2. Γενικές μεταβολές διοικητικών δεδομένων	6
2.1 Εισόδημα	6
2.2 Απασχόληση	10
2.3 Στέγαση	12
3. Γεωγραφική βάση δεδομένων	14
3.1 Επίπεδα χωρικής απεικόνισης των δεδομένων	14
3.2 Δείκτες γεωγραφικής βάσης.....	16
4. Ενδεικτική χαρτογράφηση	20
4.1 Μεταβλητές που συμμετέχουν στον Σύνθετο Δείκτη Αποστέρησης	20
4.2 Εισόδημα	20
4.3 Απασχόληση	23
4.4 Στέγαση	25
5. Επόμενα βήματα έρευνας.....	28

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ, ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΧΑΡΤΩΝ

Πίνακας 1: Πλήθος δηλώσεων και δηλωθέν εισόδημα, 2021-2023, ανά Π.Ε.

Πίνακας 2: Πλήθος δηλώσεων και δηλωθέν εισόδημα < 5.000, 2021-2023, ανά Π.Ε.

Πίνακας 3: Μ.Ο. μηνιαίων δικαιούχων και ωφελούμενων Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος 2021-2023, ανά Π.Ε.

Πίνακας 4: Εγγεγραμμένοι μακροχρόνια και βραχυχρόνια άνεργοι τον Μάιο 2021-2023, ανά Π.Ε.

Πίνακας 5: Μ.Ο. μηνιαίων δικαιούχων και ωφελούμενων του Στεγαστικού Επιδόματος, 2021-2023 ανά Π.Ε.

Πίνακας 6: Δείκτες διοικητικών δεδομένων για την περίοδο 2021-2023

Πίνακας 7: Επιλεχθέντες δείκτες ανά Διάσταση Αποστέρησης (ΣΠΑ 2021)

Πίνακας 8: Συνολικός αριθμός δικαιούχων (νοικοκυριά) και συνολικός αριθμός ωφελούμενων (μελών) Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, το 2019 και το 2023, ανά Δήμο

Πίνακας 9: Συνολικός αριθμός ανέργων και ποσοστό μακροχρόνια ανέργων, τον Μάιο 2019 και τον Μάιο 2023, ανά Δήμο

Πίνακας 10: Μέσος Όρος δικαιούχων (νοικοκυριά) και ωφελούμενων (μελών) Επιδόματος Στέγασης, 2019 και 2023, ανά Δήμο

Γράφημα 1: Κατά κεφαλήν δηλωθέν εισόδημα και ποσοστό δηλώσεων <5.000 στην Π.Κ., 2018-2023

Γράφημα 2: Μηνιαία εξέλιξη δικαιούχων Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος στην Π.Κ., 2018-2024

Γράφημα 3: Εξέλιξη μακροχρόνιας και βραχυχρόνιας ανεργίας στην Π.Κ., 2018-2024

Γράφημα 4: Μηνιαία εξέλιξη δικαιούχων του Επιδόματος Στέγασης στην Π.Κ., 2018-2024

Χάρτες 1α & 1β: Ποσοστό δικαιούχων Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ) επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων [ΕΕΕ1] 2019 & 2023, ανά ΤΚ

Χάρτες 2α & 2β: Ποσοστιαία μεταβολή ανέργων μεταξύ 05/2019-05/2020 & μεταξύ 05/2022-05/2023 [ΟΑΕΔ 15 και ΔΥΠΑ 15], ανά ΤΚ

Χάρτες 3α & 3β: Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων στο σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων τον Μάιο 2019 & 2023 [ΟΑΕΔ2 και ΔΥΠΑ2_23], ανά ΤΚ

Χάρτες 4α & 4β: Ποσοστό δικαιούχων Επιδόματος Στέγασης στο σύνολο των φορολογικών δηλώσεων 2019 & 2023 [Η5 και Η1_23], ανά ΤΚ

1. Περιγραφή της 2ης Έρευνας και του Πακέτου Εργασίας 1

Η 2η έρευνα του έργου «Επικαιροποίηση και εμπλουτισμός γεωγραφικής βάσης εντοπισμού θυλάκων αποστέρησης και φτώχειας στην Περιφέρεια Κρήτης» επικαιροποιεί και εμβαθύνει την ερευνητικό έργο που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του 3ου ερευνητικού άξονα του έργου «Έρευνες για την στήριξη της Λειτουργίας του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης» (2017-2020). Η αρχική έρευνα επικεντρώθηκε στον εντοπισμό χωρικών θυλάκων αποστέρησης και φτώχειας μέσω της κατασκευής ειδικής γεωγραφικής βάσης δεδομένων και της εφαρμογής ειδικών μεθόδων χωρικής ανάλυσης.

Στο πλαίσιο της αρχικής έρευνας δημιουργήθηκαν εργαλεία εντοπισμού και ιεράρχησης του βαθμού αποστέρησης στην Κρήτη, τόσο συνολικά μέσω του Δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης (ΣΠΑ), όσο και ως προς επιμέρους διαστάσεις της αποστέρησης, όπως το εισόδημα, η απασχόληση, η εκπαίδευση, η στέγαση, και η προσβασιμότητα στην φροντίδα. Τα εργαλεία αυτά, σε συνδυασμό με τη χαρτογράφηση των κοινωνικών υπηρεσιών από την Περιφέρεια και τις παράλληλες έρευνες που υλοποιεί η ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου Κρήτης, επιτρέπουν την διαπίστωση του βαθμού ανταπόκρισης των εφαρμοζόμενων πολιτικών στις ανάγκες επιμέρους κοινωνικών ομάδων και γεωγραφικών περιοχών. Παράλληλα, υποστηρίζουν την διαμόρφωση χωρικά εστιασμένων κοινωνικών και αναπτυξιακών πολιτικών, σε συνδυασμό με πολιτικές με άμεση και οριζόντια κοινωνική στόχευση.

Η Γεωγραφική Βάση Αναφοράς περιλαμβάνει δευτερογενή ποσοτικά δεδομένα από την απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ και από διάφορες διοικητικές και στατιστικές αρχές που συγκέντρωσε το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης και επεξεργάστηκε η ερευνητική ομάδα του έργου.

Η γεωγραφική βάση δεδομένων εκτός από τη γεωμετρική και περιγραφική πληροφορία που αφορά την φτώχεια και τη αποστέρηση, επιτρέπει σύνθετες χωρικές αναλύσεις της φτώχειας και της αποστέρησης και τον χωρικό εντοπισμό της αποστέρησης ευπαθών και ειδικών ομάδων πληθυσμού. Με τον τρόπο αυτό δίνεται η δυνατότητα έγκαιρης και έγκυρης αξιολόγησης των χωρικών και κοινωνικών επιπτώσεων των εφαρμοζόμενων πολιτικών και δράσεων κοινωνικής ένταξης, καθώς και η τεκμηριωμένη υποστήριξη των διαδικασιών σχεδιασμού των πολιτικών σε περιφερειακό και δημοτικό επίπεδο.

Η έρευνα περιλαμβάνει πέντε Πακέτα Εργασίας:

- ΠΕ1 «Επικαιροποίηση γεωγραφικής βάσης αναφοράς με διοικητικά δεδομένα»
- Πακέτο Εργασίας 2 «Εμπλουτισμός Εργαλείου Αναλυτικής Απεικόνισης Κρήτης: Δημιουργία Μονάδων Χωρικής Ανάλυσης στο Ρέθυμνο»
- Πακέτο Εργασίας 3 «Επικαιροποίηση γεωγραφικής βάσης αναφοράς με απογραφικά δεδομένα»
- Πακέτο Εργασίας 4 «Νέα χαρτογράφηση για τον εντοπισμό χωρικών θυλάκων αποστέρησης»
- Πακέτο Εργασίας 5 «Σύγκριση και εντοπισμός τάσεων μεταβολής μεταξύ αρχικής και νέας χαρτογράφησης»

Το Πακέτο Εργασίας 1 «Επικαιροποίηση γεωγραφικής βάσης αναφοράς με διοικητικά δεδομένα» υλοποιήθηκε κατά το πρώτο στάδιο της έρευνας και είχε ως κύριο στόχο την επικαιροποίηση της γεωγραφικής βάσης αναφοράς του Παρατηρητηρίου με τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα διοικητικά δεδομένα.

Συγκεκριμένα συγκεντρώθηκαν δεδομένα για τα έτη 2021, 2022, 2023 από:

α) τα μητρώα δικαιούχων και ωφελούμενων κοινωνικών επιδομάτων της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ), και της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής, για το Επίδομα Στέγασης, του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας μέσω του πληροφοριακού συστήματος της ΗΔΙΚΑ.

β) το μητρώο ανέργων της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ), σχετικά με τους εγγεγραμμένους βραχυχρόνια και μακροχρόνια ανέργους, και

γ) το πληροφοριακό σύστημα της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), σχετικά με το πλήθος των φορολογικών δηλώσεων και το δηλωθέν εισόδημα.

Στο παρόν παραδοτέο παρουσιάζεται αρχικά μια συνοπτική περιγραφή των διοικητικών δεδομένων που συγκεντρώθηκαν για την περίοδο 2021–2023, καθώς και η διαχρονική εξέλιξή τους από το 2018, έτος έναρξης της συστηματικής συλλογής δεδομένων για το Παρατηρητήριο Κρήτης (Ενότητα 2). Στη συνέχεια παρουσιάζεται η επικαιροποιημένη Γεωγραφική Βάση Δεδομένων και οι νέοι δείκτες που την απαρτίζουν (Ενότητα 3), ενώ τέλος περιλαμβάνεται ενδεικτική χαρτογράφηση των δεικτών που βασίζονται σε διοικητικά δεδομένα και συνεισφέρουν στον σύνθετο δείκτη ΣΠΑ, ως προς τις διαστάσεις του εισοδήματος, της απασχόλησης και της στέγασης (Ενότητα 4).

2. Γενικές μεταβολές διοικητικών δεδομένων

2.1 Εισόδημα

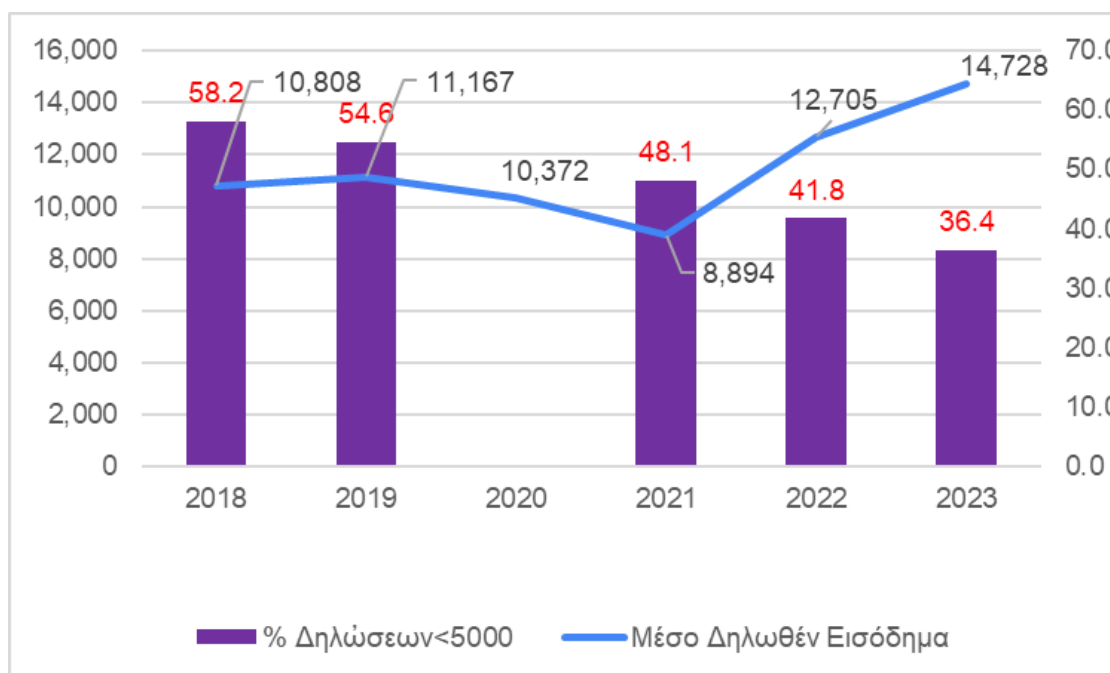
Δηλώσεις Εισοδήματος ΑΑΔΕ

Για τα δεδομένα που αφορούν το εισόδημα πραγματοποιείται κυρίως περιγραφική ανάλυση, που αποτυπώνει την τάση του εισοδήματος στην Περιφέρεια Κρήτης την τριετία 2021-2023, μετά την πανδημική κρίση. Όπως και στην προηγούμενη έρευνα, τα συγκεκριμένα δεδομένα αξιοποιούνται με αναγκαία επιφύλαξη ως προς τη δυνατότητά τους να αποτυπώσουν με ακρίβεια την πραγματική εισοδηματική κατανομή και ανισότητα, δεδομένης της υποδήλωσης εισοδήματος. Επιπλέον, σε επόμενη φάση της ανάλυσης θα ήταν σκόπιμο να εξεταστεί συστηματικότερα η επίδραση των μηδενικών δηλώσεων, ιδίως στις χαμηλότερες εισοδηματικές κατηγορίες (κάτω των 5.000 ευρώ) όπου συγκεντρώνονται τα οικονομικά πιο ευάλωτα νοικοκυριά.

Συνολικά, σε συμφωνία με την εικόνα που προκύπτει και από τις μελέτες Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης, κατά την εξεταζόμενη περίοδο καταγράφεται η σταθερά ανοδική πορεία του μέσου δηλωθέντος εισοδήματος, η οποία είχε ξεκινήσει το 2016, μετά την οικονομική ύφεση. Η πορεία αυτή διακόπτεται προσωρινά από μια απότομη μείωση που συνδέεται με τα μέτρα καραντίνας κατά την περίοδο της πανδημίας (Γράφημα 1).

Παράλληλα, παρατηρείται μείωση τόσο του αριθμού των νοικοκυριών που υποβάλλουν ετήσια δήλωση εισοδήματος κάτω των 5.000 ευρώ, όσο και της συνολικής συνεισφοράς τους στο δηλωθέν εισόδημα της Περιφέρειας. Το 2021 αντιπροσωπεύουν το 48,15% των του συνόλου των δηλώσεων και αφορούν το 9,69% του συνολικού δηλωθέντος εισοδήματος, ενώ το 2023 αντιπροσωπεύουν το 36,44% των δηλώσεων και αφορούν μόλις το 5,06% του εισοδήματος. Ωστόσο, η ερμηνεία της μεταβολής αυτής όσον αφορά την μεταβολή της πραγματικής φτώχειας απαιτεί προσοχή, καθώς ενδέχεται να αντανακλά όχι μόνο πραγματικές βελτιώσεις στα εισοδήματα των χαμηλότερων εισοδηματικών στρωμάτων, αλλά και αλλαγές στη συμπεριφορά δήλωσης εισοδήματος, στη σύνθεση των νοικοκυριών ή στη χρήση μηδενικών δηλώσεων.

Γράφημα 1: Κατά κεφαλήν δηλωθέν εισόδημα και ποσοστό δηλώσεων <5.000, 2018-2023 (Πηγή: ΑΑΔΕ)

Η μεγαλύτερη αύξηση του μέσου δηλωθέντος εισοδήματος καταγράφεται στην Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Λασιθίου (32%), και η μικρότερη στον Π.Ε. Ηρακλείου (25,4%) που συγκεντρώνει όμως το 48% των δηλώσεων (Πίνακας 1).

Πίνακας 1: Πλήθος δηλώσεων και δηλωθέν εισόδημα, 2021-2023 ανά Π.Ε.

	2021		2022		2023		Μεταβολή κατά κεφαλήν εισοδ. 2021- 2023
Π.Ε.	Πλήθος δηλώσεων	Δηλωθέν εισόδημα	Πλήθος δηλώσεων	Δηλωθέν εισόδημα	Πλήθος δηλώσεων	Δηλωθέν εισόδημα	
Ηρακλείου	181,962	2,191,548,806	185,044	2,386,783,143	187,745	2,835,165,620	25.38%
Λασιθίου	47,413	513,191,576	47,993	570,318,362	48,305	689,759,434	31.92%
Ρεθύμνου	51,578	538,668,023	52,169	616,763,527	52,703	708,434,089	28.71%
Χανίων	101,138	1,163,344,659	102,462	1,329,598,139	102,932	1,531,714,914	29.37%
Σύνολο Κρήτης	382,115	4,406,764,974	387,683	4,903,463,171	391,700	5,765,081,494	27.62%
Πηγή: ΑΑΔΕ							

Σε ότι αφορά τα εισοδήματα κάτω των 5.000 (Πίνακας 2), μεγαλύτερη μείωση στο μέσο κατά κεφαλήν δηλωθέν εισόδημα καταγράφεται στην Π.Ε. Χανίων (-14%, ενώ μειώνονται κατά 23%

οι δηλώσεις), και η μικρότερη στην Π.Ε. Ρεθύμνου (-10%, ενώ μειώνονται κατά περίπου 21% οι δηλώσεις).

Πίνακας 2: Πλήθος δηλώσεων και δηλωθέν εισόδημα < 5.000, 2021-2023 ανά Π.Ε.

	2021		2022		2023		Μεταβολή κατά κεφαλήν εισοδ. 2021- 2023
Π.Ε.	Πλήθος δηλώσεων	Δηλωθέν εισόδημα	Πλήθος δηλώσεων	Δηλωθέν εισόδημα	Πλήθος δηλώσεων	Δηλωθέν εισόδημα	
Ηρακλείου	85,562	206,547,165	75,951	171,972,169	66,880	143,092,849	-11.37%
Λασιθίου	22,142	51,539,622	19,564	42,526,926	16,561	33,871,946	-12.13%
Ρεθύμνου	26,905	63,098,796	23,383	51,232,269	21,188	44,781,683	-9.88%
Χανίων	49,338	105,635,776	43,020	84,604,493	38,077	70,086,264	-14.03%
Σύνολο Κρήτης	183,970	426,821,359	161,947	350,335,857	142,732	291,840,135	-11.87%
Πηγή: ΑΑΔΕ							

Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα

Ως ένδειξη εισοδηματικής φτώχειας αξιοποιούνται και τα δεδομένα που αφορούν τους ωφελούμενους του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ), δηλαδή νοικοκυριά που βρίσκονται εισοδηματικά σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Το εισοδηματικό κατώφλι του ΕΕΕ ανέρχεται στα 2.600 ευρώ τον χρόνο για μονοπρόσωπο νοικοκυριό και στα 6.500 ευρώ τον χρόνο για πολυμελές νοικοκυριό τεσσάρων ενηλίκων, ενώ δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 11.660 ευρώ τον χρόνο. Παράλληλα, εφαρμόζονται περιουσιακά κριτήρια, με φορολογητέα αξία ακίνητης περιουσίας που κυμαίνεται από 90.000 έως και 150.000 ευρώ.¹ Τα κριτήρια επιλεξιμότητας του ΕΕΕ έχουν μείνει αμετάβλητα από το 2017, παρά την σημαντική αύξηση του μέσου δηλωθέντος εισοδήματος και την μεταβολή του ορίου φτώχειας στην χώρα κατά την ίδια περίοδο.

Την περίοδο 2021-2023, υπάρχει παρόμοια τάση μεταβολής των ωφελουμένων σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες της Κρήτης. Παρατηρείται μείωση του αριθμού των δικαιούχων και ωφελουμένων με έντονη διακύμανση το 2021, η οποία ακολουθείται από αύξηση το 2022, και εκ νέου μείωση το 2023 (Πίνακας 3). Παρά τις διαφοροποιήσεις στα απόλυτα μεγέθη, η τάση είναι κοινή σε όλες τις Π.Ε.. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι οι μεταβολές στον συνολικό αριθμό των δικαιούχων δεν συνοδεύονται από ουσιαστική αλλαγή στη σύνθεση των ωφελούμενων ως προς την υπηκοότητα. Το ποσοστό αλλοδαπών δικαιούχων παραμένει σχετικά σταθερό καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο, κυμαινόμενο γύρω στο 16-17% στο σύνολο της Περιφέρειας, με μικρές αποκλίσεις μεταξύ των Π.Ε..

¹ <https://opeka.gr/elachisto-engyimeno-eisodima/>

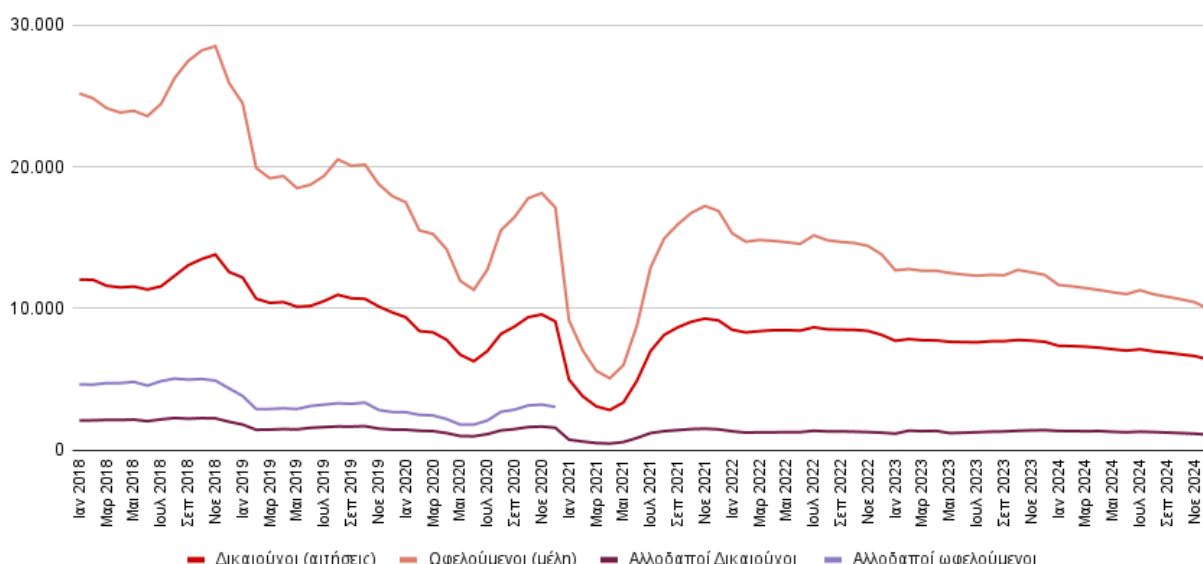
Πίνακας 3: Μ.Ο. μηνιαίων δικαιούχων και ωφελομένων Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος 2021-2023 ανά ΠΕ

	2021			2022			2023		
Π.Ε.	Δικ.	Ωφελ.	% αλλοδ. δικ.	Δικ.	Ωφελ.	% αλλοδ. δικ.	Δικ.	Ωφελ.	% αλλοδ. δικ.
Ηρακλείου	45.623	85.508	15,69%	61.715	110.105	14,50%	57.610	95.617	17,52%
Λασιθίου	8.473	14.999	16,79%	12.169	19.975	16,23%	10.578	16.172	16,10%
Ρεθύμνου	6.621	11.600	15,81%	8.963	15.189	16,09%	8.050	13.103	15,63%
Χανίων	13.522	24.179	18,27%	18.425	31.096	16,35%	16.193	25.450	15,98%
Σύνολο Κρήτης	74.239	136.286	16,29%	101.272	176.365	16,37%	92.431	150.342	16,93%
Πηγή: ΗΔΙΚΑ									

Στο Γράφημα 2, αποτυπώνεται η εξέλιξη του αριθμού των ωφελομένων του ΕΕΕ κατά την περίοδο 2018-2024 και φαίνεται καθαρά η διαχρονική τάση μείωσής τους. Οι απότομες μεταβολές που παρατηρούνται στην αρχική περίοδο εφαρμογής του επιδόματος (φθινόπωρο 2018) πιθανά συνδέονται με διορθώσεις και προσαρμογές στο πληροφοριακό σύστημα, καθώς και με διορθώσεις κατά την εφαρμογή των κριτηρίων επιλεξιμότητας και των ελέγχων. Αντίστοιχα, οι έντονες μεταβολές την άνοιξη του 2020 και την άνοιξη του 2021 σχετίζονται με την εφαρμογή των μέτρων περιορισμού κατά την περίοδο της πανδημίας. Τέλος, η αναπροσαρμογή των αντικειμενικών αξιών το 2024 είναι η πιθανότερη ερμηνεία για τη συνέχιση και ενίσχυση της πτωτικής τάσης στον αριθμό των ωφελομένων μετά το 2022.

Ο μέσος αριθμός μελών ανά νοικοκυριό δικαιούχων του ΕΕΕ ανέρχεται σε 1,80 και παρουσιάζει διαχρονικά πτωτική τάση. Η υψηλότερη τιμή καταγράφεται τον Αύγουστο του 2018 (μ.ο. μελών 2,14), ενώ η χαμηλότερη τον Δεκέμβριο του 2024 (μ.ο. μελών 1,56).

Γράφημα 2: Μηνιαία εξέλιξη δικαιούχων ΕΕΕ 2018-2024 (Πηγή: ΗΔΙΚΑ)

Συνοψίζοντας, τα διαθέσιμα διοικητικά δεδομένα εισοδήματος και οι πληροφορίες για τους δικαιούχους του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος συγκλίνουν στην αποτύπωση μιας μεταβαλλόμενης εικόνας των πολύ χαμηλών εισοδημάτων στην Περιφέρεια Κρήτης. Από τη μία πλευρά, καταγράφεται μείωση του αριθμού των δηλώσεων με εισόδημα κάτω των 5.000 ευρώ, καθώς και του μεριδίου τους στο συνολικό δηλωθέν εισόδημα, που σε συνδυασμό με τη σταδιακή υποχώρηση του αριθμού των ωφελούμενων του ΕΕΕ αποτελούν ενδείξεις μείωσης της ακραίας φτώχειας (με χωρικές διαφοροποιήσεις). Από την άλλη, υπάρχουν ενδείξεις ενίσχυσης της εισοδηματικής ανισότητας και του χάσματος φτώχειας, καθώς μοιάζει το μέσο δηλωθέν να αυξάνεται περισσότερο από τη μείωση του ποσοστού των δηλώσεων κάτω από 5.000 και το μερίδιο του συνολικού δηλωθέντος εισοδήματος κάτω από 5.000 να μειώνεται δυσανάλογα με την αύξηση του συνολικού. Η εικόνα αυτή δεν επιτρέπει ασφαλή συμπεράσματα ως προς τη μεταβολή της φτώχειας και της αποστέρησης, καθώς επηρεάζεται τόσο από θεσμικούς παράγοντες (σταθερά κριτήρια επιλεξιμότητας του ΕΕΕ, αναπροσαρμογή αντικειμενικών αξιών) όσο και από περιορισμούς των διοικητικών δεδομένων, όπως η υποδήλωση εισοδήματος και η παρουσία μηδενικών δηλώσεων.

2.2 Απασχόληση

Ο αριθμός των μακροχρόνια ανέργων εμφανίζει σχετική ετήσια σταθερότητα στο σύνολο της Περιφέρειας Κρήτης, ενώ ο αριθμός των βραχυχρόνια ανέργων, παρά τις γνωστές εποχικές διακυμάνσεις του, παρουσιάζει τάση αύξησης κατά το 2018-2020 και τάση μείωσης κατά το

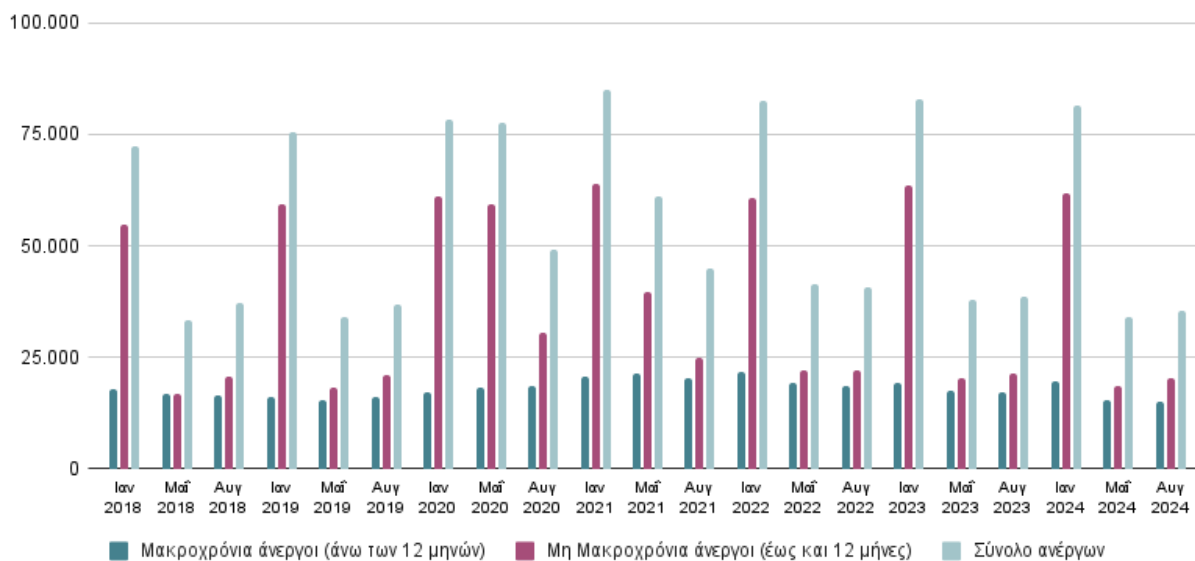
2021-2023 κυρίως λόγω της μείωσης τους εαρινούς και θερινούς μήνες της τουριστικής περιόδου την μετά τον Covid περίοδο (Πίνακας 4 και Γράφημα 3). Ενδιαφέρον έχει να εξεταστεί η εξέλιξη της μακροχρόνιας ανεργίας και σε αναλυτικότερη χωρική κλίμακα, αφού για κάθε περιφερειακή ενότητα παρατηρούμε, σε επίπεδο ΤΚ, αρκετές διαφοροποιήσεις (βλ. ενότητα 4.3).

Πίνακας 4: Εγγεγραμμένοι μακροχρόνια και βραχυχρόνια άνεργοι τον Μάιο 2021-2023 ανά ΠΕ

Π.Ε.	Μάιος 2021			Μάιος 2022			Μάιος 2023		
	Μακροχρ όνια	Βραχυχρ όνια	Σύνολο	Μακροχρ όνια	Βραχυχρ όνια	Σύνολο	Μακροχρ όνια	Βραχυχρ όνια	Σύνολο
Ηρακλείου	12.987	19.305	32.292	11.887	11.606	23.493	10.634	10.831	21.465
Λασιθίου	1.766	4.279	6.072	1.611	2.427	4.061	1.522	2.101	3.650
Ρεθύμνου	2.146	6.133	8.330	1.985	2.874	4.859	1.787	2.699	4.486
Χανίων	4.303	9.858	14.221	3.794	5.093	8.887	3.532	4.439	7.998
Σύνολο Κρήτης	21.202	39.575	60.915	19.277	22.000	41.300	17.475	20.070	37.599

Πηγή: ΔΥΠΑ

Γράφημα 3: Εξέλιξη μακροχρόνιας και βραχυχρόνιας ανεργίας στην Π.Κ. 2018-2024 (Πηγή: ΔΥΠΑ)

2.3 Στέγαση

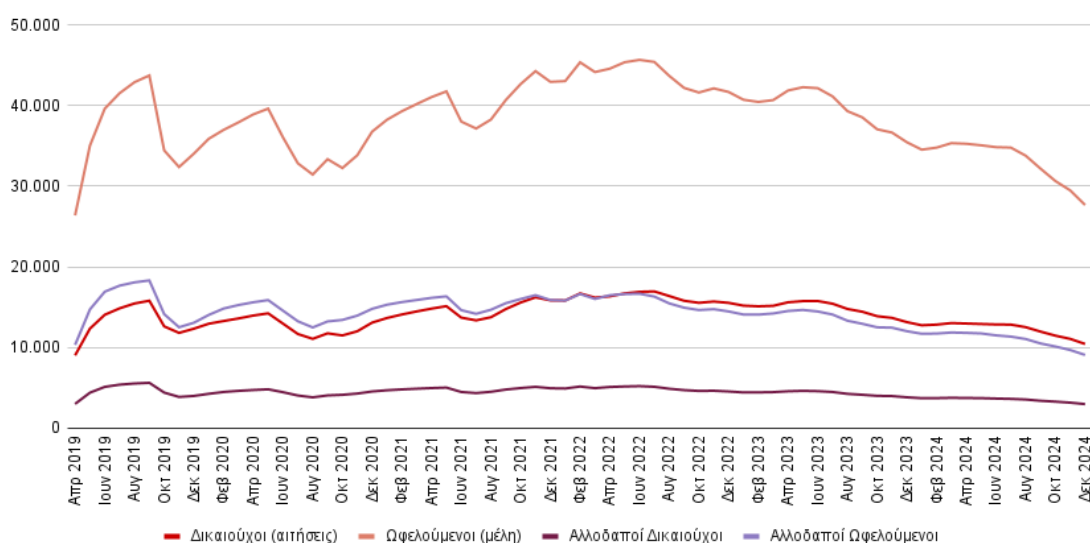
Ο αριθμός των δικαιούχων του επιδόματος στέγασης παρουσιάζει μια απότομη αύξηση των δικαιούχων στην αρχή της εφαρμογής με απότομες μεταβολές, αντίστοιχες με αυτές του ΕΕΕ. Από το 2022 και μετά καταγράφεται σαφής και διαρκής πτωτική τάση στον αριθμό των δικαιούχων και ωφελούμενων του Επιδόματος Στέγασης, η οποία συνεχίζεται έως το τέλος του 2024 (Γράφημα 4). Η εξέλιξη αυτή φαίνεται να συνδέεται κυρίως με την αύξηση του κατώτατου μισθού και, ευρύτερα, με την άνοδο των δηλωθέντων εισοδημάτων, χωρίς αντίστοιχη αναπροσαρμογή των εισοδηματικών κριτηρίων επιλεξιμότητας, τα οποία παραμένουν αμετάβλητα.

Πίνακας 5: Μ.Ο. μηνιαίων δικαιούχων και ωφελούμενων του στεγαστικού επιδόματος 2021-2023 ανά ΠΕ

Π.Ε.	2021			2022			2023		
	Δικ.	Ωφελ.	% αλλοδ. δικ.	Δικ.	Ωφελ.	% αλλοδ. δικ.	Δικ.	Ωφελ.	% αλλοδ. δικ.
Ηρακλείου	6.422	17.628	27,83%	7.234	19.380	25,66%	6.894	18.268	24,93%
Λασιθίου	2.199	6.308	41,65%	2.370	6.638	38,77%	2.037	5.599	35,94%
Ρεθύμνου	2.254	5.989	34,85%	2.447	6.406	32,23%	2.210	5.818	31,33%
Χανίων	3.591	10.071	33,42%	3.991	10.887	31,09%	3.539	9.649	30,44%
Σύνολο Κρήτης	14.598	40.408	32,60%	16.197	43.776	30,14%	14.809	39.720	28,88%

Πηγή: ΗΔΙΚΑ (μικρές διαφορές στα σύνολα οφείλονται στην μη αντιστοίχιση κάποιων ΤΚ)

Γράφημα 4: Μηνιαία εξέλιξη δικαιούχων του Επιδόματος Στέγασης στην Π.Κ. 2018-2024 (Πηγή: ΗΔΙΚΑ)

Το ποσοστό των αλλοδαπών δικαιούχων κυμαίνεται γύρω στο 30%, με μικρές ενδοπεριφερειακές διαφορές και μια σαφή τάση μείωσης την περίοδο 2021-2023. Το μικρότερο ποσοστό καταγράφεται στην ΠΕ Ηρακλείου (28% το 2021 και 25% το 2023) και το

μεγαλύτερο ποσοστό στην ΠΕ Λασιθίου (42% το 2021 και 36% το 2023). Η μεγαλύτερη συμμετοχή αλλοδαπών νοικοκυριών στο Επίδομα Στέγασης σε σχέση με το Ελάχιστο Εγγυημένο Επίδομα, παρόλο που την περίοδο 2021-2023 εμφανίζει μια ελαφρά πτωτική τάση από 32,5% σε 29%, ενδεχομένως οφείλεται στο πολύ μεγαλύτερο ποσοστό αλλοδαπών που κατοικούν σε ενοικιαζόμενη κατοικία σε σχέση με τον ημεδαπό πληθυσμό, και στο ότι κατά κανόνα έχουν χαμηλότερα εισοδήματα.

Ως προς το μέγεθος των νοικοκυριών δικαιούχων του Επιδόματος Στέγασης, ο μέσος αριθμός μελών ανά νοικοκυριό ανέρχεται σε 2,74 και παρουσιάζει διαχρονικά πτωτική τάση. Η υψηλότερη τιμή καταγράφεται τον Απρίλιο του 2018 (2,93 μέλη), ενώ η χαμηλότερη τον Δεκέμβριο του 2024 (2,66 μέλη). Τα νοικοκυριά αλλοδαπών εμφανίζουν υψηλότερο μέσο αριθμό μελών, ο οποίος ανέρχεται σε 3,23, με επίσης σαφή πτωτική τάση. Ο μέγιστος μέσος αριθμός μελών καταγράφεται τον Απρίλιο του 2018 (3,48 μέλη), ενώ ο ελάχιστος τον Δεκέμβριο του 2024 (3,08 μέλη). Η εξέλιξη αυτή υποδηλώνει σταδιακή μετατόπιση προς μικρότερα νοικοκυριά μεταξύ των δικαιούχων του επιδόματος.

3. Γεωγραφική βάση δεδομένων

Ακολουθώντας την μεθοδολογία που διαμορφώθηκε κατά την αρχική μελέτη, η ομάδα έργου διαμόρφωσε 64 νέους δείκτες και υπολόγισε τις τιμές τους αρχικά σε επίπεδο Νομών, Δήμων και σε επίπεδο Τ.Κ. Στην φάση αυτή η ανάλυση μας επικεντρώνεται σε διοικητικά δεδομένα που αφορούν τα εισοδήματα (Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων - ΑΑΔΕ), την ανεργία (Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης - ΔΥΠΑ) και τα επιδόματα (Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης - Η.ΔΙ.Κ.Α. Α.Ε.). Ο αριθμός των δεικτών σχετίζεται άμεσα με τις αρχικές επιδιώξεις της ερευνητικής ομάδα ενώ σε κάποιες περιπτώσεις, όπου αυτό κρίθηκε σημαντικό, υπήρξε και εμπλουτισμός με νέους δείκτες επιδιώκοντας την σε μεγαλύτερο βάθος ανάλυση του Παρατηρητηρίου. Βασικό στόχο αποτελεί η επικαιροποίηση της υπάρχουσας γεωγραφικής βάσης (Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης-περίοδος 2020-2023) και η εξασφάλιση της μεγαλύτερης δυνατής συγκρισιμότητας μεταξύ των επιμέρους δεικτών.

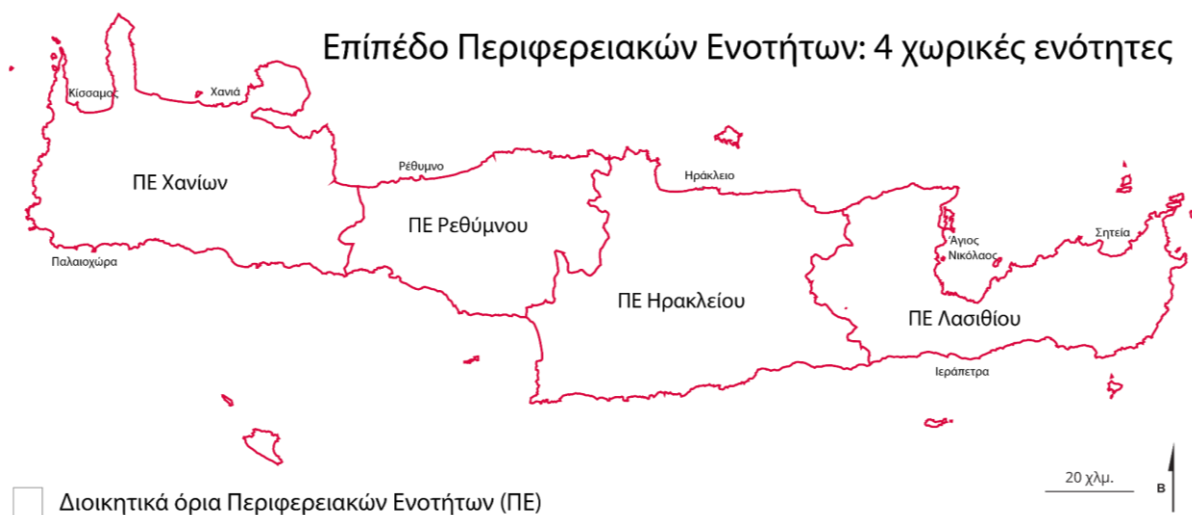
Σημαντικό περιορισμό αποτέλεσαν τόσο πιθανές αλλαγές στη συλλογή των διοικητικών δεδομένων όσο και τροποποιήσεις στην οργάνωση και την κωδικοποίηση τους οι οποίες σε ορισμένες περιπτώσεις δυσχέραναν τη διασύνδεση μεταξύ των διαφορετικών χωρικών επιπέδων. Παρ' όλα αυτά, η ερευνητική ομάδα κατάφερε στις περισσότερες περιπτώσεις να προχωρήσει σε επανακωδικοποιήσεις που εξασφάλισαν τη συνδεσιμότητα των δεδομένων, καθώς και στον υπολογισμό εναλλακτικών δεικτών ώστε να καλυφθούν οι αρχικές στοχεύσεις του Παρατηρητηρίου.

Σε επόμενη φάση της έρευνας, η γεωγραφική βάση θα εμπλουτιστεί με δεδομένα της Απογραφής Πληθυσμού και της Απογραφής Κτιρίων του 2021 (Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛΣΤΑΤ). Παράλληλα, θα προστεθεί ένα αναλυτικότερο επίπεδο χωρικής ανάλυσης και χαρτογραφικής απεικόνισης, οι Μονάδες Αναλυτικής Απεικόνισης Κρήτης (ΜΑΑΚ). Ο υπολογισμός των δεικτών σε επίπεδο ΜΑΑΚ θα πραγματοποιηθεί μετά την ολοκλήρωση της επικαιροποίησης και του εμπλουτισμού των χωρικών μονάδων, με βάση τους απογραφικούς τομείς της απογραφής του 2021.

3.1 Επίπεδα χωρικής απεικόνισης των δεδομένων

Στόχος αποτελεί η ανάλυση και η απεικόνιση των δεδομένων σε διαφορετικά χωρικά επίπεδα, από το επιμέρους στο γενικό. Στο πλαίσιο αυτό γίνεται χρήση διαφορετικών επιπέδων διοικητικής διαίρεσης: Περιφερειακές Ενότητες και Δήμοι. Συγχρόνως πραγματοποιείται η σύνδεση των διοικητικών διαιρέσεων με την χωρική διαίρεση των Ταχυδρομικών Κωδικών των ΕΛΤΑ ώστε να είναι δυνατή η σύνδεση με δεδομένα που είναι καταγεγραμμένα σε αυτό το επίπεδο.

Το σύνολο των χωρικών υποβάθρων συνδέονται μεταξύ τους και μπορέσουν σε επόμενη φάση να συνδεθούν και με τα αποτελέσματα της απογραφής του 2021 αλλά και με το σύνολο των καταγραφών της Περιφέρειας και των Υπουργείων που περιλαμβάνουν χωρική πληροφορία. Με τον τρόπο αυτό θα είναι εφικτό να προσδιοριστεί ποιοί δήμοι συγκεντρώνουν τις πλέον αποστερημένες περιοχές, ώστε να σχεδιάσουν τις κατάλληλες παρεμβάσεις.

Επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων: 4 χωρικές ενότητες

Επίπεδο Καλλικρατικών Δήμων: 24 χωρικές ενότητες

Επίπεδο Ταχυδρομικών Κωδικών (ΤΚ) 74 χωρικές ενότητες

3.2 Δείκτες γεωγραφικής βάσης

Η γεωγραφική βάση δεδομένων αποτελείται από δύο αρχεία excel (.xlsx), για την εύκολη σύνδεση τους με το Γεωγραφικό Πληροφοριακό Σύστημα (ΓΠΣ) Κρήτης, που περιλαμβάνουν 64 δείκτες που αφορούν τα διοικητικά δεδομένα. Οι νέοι δείκτες διαμορφώθηκαν σε αντιστοιχία με τους δείκτες της αρχικής βάσης. Η τελική επιλογή έγινε με βάση την ποιότητα και την διαθεσιμότητα των διοικητικών δεδομένων για τη νέα περίοδο. Σε κάθε αρχείο excel υπάρχει φύλλο μεταδεδομένων που εξηγεί το περιεχόμενο των νέων δεικτών.

- Το αρχείο excel με τίτλο Geo4_Dimoi_Perifereies περιλαμβάνει τις τιμές των 64 δεικτών για τις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες της Κρήτης και τους 24 Δήμους που περιλαμβάνουν.
- Το αρχείο excel με τίτλο Geo5_TK περιλαμβάνει τις τιμές των 64 δεικτών για τους 76 Ταχυδρομικούς Κωδικούς της Κρήτης.

Πίνακας 6: Δείκτες διοικητικών δεδομένων για την περίοδο 2021-2023

α/α	Κωδικοί	Περιγραφή	Τύπος
1	AADE1_21	Ποσοστό δηλώσεων εισοδήματος κάτω των 5.000 στο σύνολο των δηλώσεων 2021	Ποσοστά
2	AADE1_22	Ποσοστό δηλώσεων εισοδήματος κάτω των 5.000 στο σύνολο των δηλώσεων 2022	Ποσοστά
3	AADE1_23	Ποσοστό δηλώσεων εισοδήματος κάτω των 5.000 στο σύνολο των δηλώσεων 2023	Ποσοστά
4	AADE2_21	Σ.Χ. δηλώσεων εισοδήματος κάτω των 5.000 στο σύνολο των δηλώσεων 2021	Δείκτης (ΣΧ)
5	AADE2_22	Σ.Χ. δηλώσεων εισοδήματος κάτω των 5.000 στο σύνολο των	Δείκτης (ΣΧ)

		δηλώσεων 2022	
6	AADE2_23	Σ.Χ. δηλώσεων εισοδήματος κάτω των 5.000 στο σύνολο των δηλώσεων 2023	Δείκτης (ΣΧ)
7	AADE3_21	Μέσο δηλωθέν εισόδημα ανά χωρική ενότητα 2021	Δείκτης
8	AADE3_22	Μέσο δηλωθέν εισόδημα ανά χωρική ενότητα 2022	Δείκτης
9	AADE3_23	Μέσο δηλωθέν εισόδημα ανά χωρική ενότητα 2023	Δείκτης
10	AADE5_21	Σ.Χ. δηλωθέντος εισοδήματος 2021	Δείκτης (ΣΧ)
11	AADE5_22	Σ.Χ. δηλωθέντος εισοδήματος 2022	Δείκτης (ΣΧ)
12	AADE5_23	Σ.Χ. δηλωθέντος εισοδήματος 2023	Δείκτης (ΣΧ)
13	H1_21	Ποσοστό δικαιούχων (αιτούντων) που λαμβάνουν επίδομα ενοικίου επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων το 2021	Δείκτης
14	H1_22	Ποσοστό δικαιούχων (αιτούντων) που λαμβάνουν επίδομα ενοικίου επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων το 2022	Δείκτης
15	H1_23	Ποσοστό δικαιούχων (αιτούντων) που λαμβάνουν επίδομα ενοικίου επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων το 2023	Δείκτης
16	H2_21	ΣΧ δικαιούχων (αιτούντων) που λαμβάνουν επίδομα ενοικίου επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων το 2021	Δείκτης (ΣΧ)
17	H2_22	ΣΧ δικαιούχων (αιτούντων) που λαμβάνουν επίδομα ενοικίου επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων το 2022	Δείκτης (ΣΧ)
18	H2_23	ΣΧ δικαιούχων (αιτούντων) που λαμβάνουν επίδομα ενοικίου επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων το 2023	Δείκτης (ΣΧ)
19	H3_21	Ποσοστό αλλοδαπών που λαμβάνουν το στεγαστικό επίδομα το 2021 ως προς το σύνολο των μελών	Δείκτης
20	H3_22	Ποσοστό αλλοδαπών που λαμβάνουν το στεγαστικό επίδομα το 2022 ως προς το σύνολο των μελών	Δείκτης
21	H3_23	Ποσοστό αλλοδαπών που λαμβάνουν το στεγαστικό επίδομα το 2023 ως προς το σύνολο των μελών	Δείκτης
22	H4_21	Σ.Χ. σχέσης ημεδαπών/αλλοδαπών που λαμβάνουν το στεγαστικό επίδομα το 2021	Δείκτης (ΣΧ)
23	H4_22	Σ.Χ. σχέσης ημεδαπών/αλλοδαπών που λαμβάνουν το στεγαστικό επίδομα το 2022	Δείκτης (ΣΧ)
24	H4_23	Σ.Χ. σχέσης ημεδαπών/αλλοδαπών που λαμβάνουν το στεγαστικό επίδομα το 2023	Δείκτης (ΣΧ)
25	H5_21	Ποσοστό αλλοδαπών δικαιούχων (αιτούντων) που λαμβάνουν το επίδομα στέγασης το 2021 ως προς το σύνολο των αιτήσεων (δικαιούχοι)	Δείκτης
26	H5_22	Ποσοστό αλλοδαπών δικαιούχων (αιτούντων) που λαμβάνουν το επίδομα στέγασης το 2022 ως προς το σύνολο των αιτήσεων (δικαιούχοι)	Δείκτης
27	H5_23	Ποσοστό αλλοδαπών δικαιούχων (αιτούντων) που λαμβάνουν το επίδομα στέγασης το 2023 ως προς το σύνολο των αιτήσεων (δικαιούχοι)	Δείκτης
28	H6_21	Σ.Χ. σχέσης ημεδαπών/αλλοδαπών δικαιούχων που λαμβάνουν το επίδομα στέγασης το 2021	Δείκτης (ΣΧ)
29	H6_22	Σ.Χ. σχέσης ημεδαπών/αλλοδαπών δικαιούχων που λαμβάνουν το επίδομα στέγασης το 2022	Δείκτης (ΣΧ)
30	H6_23	Σ.Χ. σχέσης ημεδαπών/αλλοδαπών δικαιούχων που λαμβάνουν το επίδομα στέγασης το 2023	Δείκτης (ΣΧ)
31	EEE1_21	Ποσοστό δικαιούχων (αιτούντων) στην ΕΕΕ επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων το 2021	Ποσοστά
32	EEE1_22	Ποσοστό δικαιούχων (αιτούντων) στην ΕΕΕ επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων το 2022	Ποσοστά

33	EEE1_23	Ποσοστό δικαιούχων (αιτούντων) στην ΕΕΕ επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων το 2023	Ποσοστά
34	EEE2_21	Σ.Χ. Του αριθμού δικαιούχων (αιτούντων) στην ΕΕΕ προς τον αριθμό φορολογικών δηλώσεων το 2021	Δείκτης (ΣΧ)
35	EEE2_22	Σ.Χ. Του αριθμού δικαιούχων (αιτούντων) στην ΕΕΕ προς τον αριθμό φορολογικών δηλώσεων το 2022	Δείκτης (ΣΧ)
36	EEE2_23	Σ.Χ. Του αριθμού δικαιούχων (αιτούντων) στην ΕΕΕ προς τον αριθμό φορολογικών δηλώσεων το 2023	Δείκτης (ΣΧ)
37	EEE3_21	Ποσοστό αλλοδαπών δικαιούχων (αιτούντες) που λαμβάνουν το ΕΕΕ το 2021 ως προς το σύνολο των αιτήσεων (δικαιούχοι)	Δείκτης
38	EEE3_22	Ποσοστό αλλοδαπών δικαιούχων (αιτούντες) που λαμβάνουν το ΕΕΕ το 2022 ως προς το σύνολο των αιτήσεων (δικαιούχοι)	Δείκτης
39	EEE3_23	Ποσοστό αλλοδαπών δικαιούχων (αιτούντες) που λαμβάνουν το ΕΕΕ το 2023 ως προς το σύνολο των αιτήσεων (δικαιούχοι)	Δείκτης
40	EEE4_21	Σ.Χ. σχέσης ημεδαπών/αλλοδαπών δικαιούχων (αιτούντες) που λαμβάνουν το ΕΕΕ το 2021	Δείκτης (ΣΧ)
41	EEE4_22	Σ.Χ. σχέσης ημεδαπών/αλλοδαπών δικαιούχων (αιτούντες) που λαμβάνουν το ΕΕΕ το 2022	Δείκτης (ΣΧ)
42	EEE4_23	Σ.Χ. σχέσης ημεδαπών/αλλοδαπών δικαιούχων (αιτούντες) που λαμβάνουν το ΕΕΕ το 2023	Δείκτης (ΣΧ)
43	DYPA1_21	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 01/2021	Ποσοστά
44	DYPA1_22	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 01/2022	Ποσοστά
45	DYPA1_23	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 01/2023	Ποσοστά
46	DYPA2_21	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 05/2021	Ποσοστά
47	DYPA2_22	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 05/2022	Ποσοστά
48	DYPA2_23	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 05/2023	Ποσοστά
49	DYPA3_21	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 08/2021	Ποσοστά
50	DYPA3_22	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 08/2022	Ποσοστά
51	DYPA3_23	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 08/2023	Ποσοστά
52	DYPA4_21	Σ.Χ. Μακροχρόνια ανέργων προς το σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων 01/2021	Δείκτης (ΣΧ)
53	DYPA4_22	Σ.Χ. Μακροχρόνια ανέργων προς το σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων 01/2022	Δείκτης (ΣΧ)
54	DYPA4_23	Σ.Χ. Μακροχρόνια ανέργων προς το σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων 01/2023	Δείκτης (ΣΧ)
55	DYPA5_21	Σ.Χ. Μακροχρόνια ανέργων προς το σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων 05/2021	Δείκτης (ΣΧ)
56	DYPA5_22	Σ.Χ. Μακροχρόνια ανέργων προς το σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων 05/2022	Δείκτης (ΣΧ)
57	DYPA5_23	Σ.Χ. Μακροχρόνια ανέργων προς το σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων 05/2023	Δείκτης (ΣΧ)
58	DYPA6_21	Σ.Χ. Μακροχρόνια ανέργων προς το σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων 08/2021	Δείκτης (ΣΧ)
59	DYPA6_22	Σ.Χ. Μακροχρόνια ανέργων προς το σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων 08/2022	Δείκτης (ΣΧ)

60	DYPA6_23	Σ.Χ. Μακροχρόνια ανέργων προς το σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων 08/2023	Δείκτης (ΣΧ)
61	DYPA13_23	Ποσοστιαία μεταβολή εγγεγραμμένων ανέργων μεταξύ 01/2023 και 08/2023	Ποσοστά
62	DYPA14_23	Σ.Χ. Μεταβολής εγγεγραμμένων ανέργων μεταξύ 01/2023 και 08/2023	Δείκτης (ΣΧ)
63	DYPA15	Ποσοστιαία μεταβολή εγγεγραμμένων ανέργων μεταξύ 05/2021 και 05/2023	Ποσοστά
64	DYPA16	Σ.Χ. Μεταβολής εγγεγραμμένων ανέργων μεταξύ 05/2021 και 05/2023	Δείκτης (ΣΧ)

4. Ενδεικτική χαρτογράφηση

4.1 Μεταβλητές που συμμετέχουν στον Σύνθετο Δείκτη Αποστέρησης

Σε πρώτη φάση χαρτογραφούνται ενδεικτικά σε επίπεδο ΤΚ για τα έτη 2019 και 2023 οι δείκτες που συμμετέχουν στον υπολογισμό του Σύνθετου Δείκτη Αποστέρησης (ΣΠΑ). Υπενθυμίζεται ότι ο ΣΠΑ αποτελείται από 13 μεταβλητές που ανήκουν σε πέντε διακριτές διαστάσεις αποστέρησης: Εισόδημα, Απασχόληση, Εκπαίδευση, Στέγαση και Προσβασιμότητα Φροντίδας (Πίνακας 1). Στο Πακέτο Εργασίας 4 της έρευνας θα γίνει επικαιροποίηση και εκ νέου υπολογισμός του ΣΠΑ, καθώς και αναλυτικότερη συγκριτική ανάλυση της εξέλιξης της χωρικής αποστέρησης και φτώχειας στην Κρήτη.

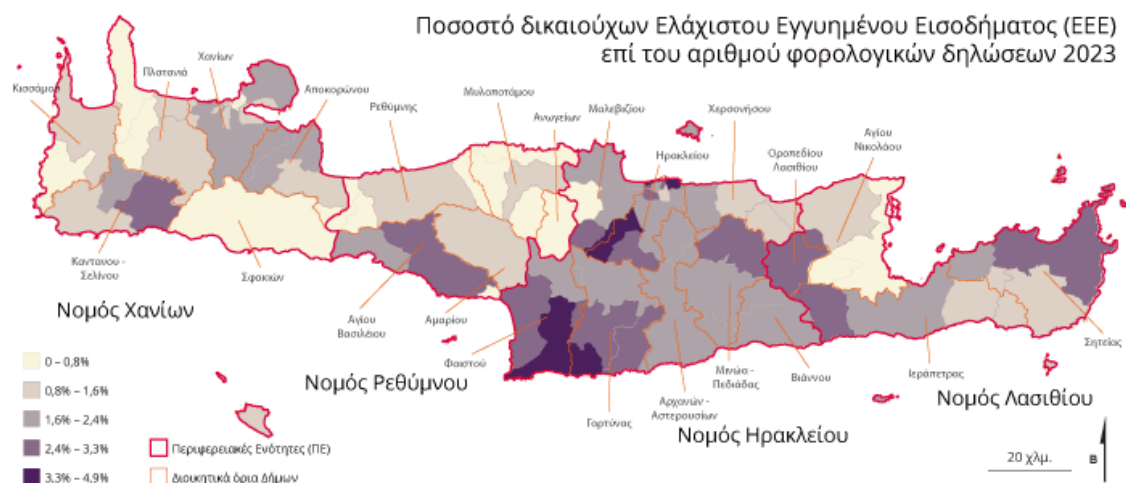
Πίνακας 7: Επιλεγθέντες δείκτες ανά Διάσταση Αποστέρησης (ΣΠΑ 2021)

α/α	Περιγραφή ανά διάσταση αποστέρησης	Πηγή δεδομένων
	ΕΙΣΟΔΗΜΑ	
1	ΕΕΕ: % δικαιούχων/δηλώσεις 2019	ΗΔΙΚΑ, ΑΑΔΕ
	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	
2	% μακροχρόνια ανέργων 01/19	ΟΑΕΔ (σήμερα ΔΥΠΑ)
3	% μεταβολή ανέργων 05/18-05/20	ΟΑΕΔ (σήμερα ΔΥΠΑ)
4	% ανειδίκευτων 2011	ΕΛΣΤΑΤ
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	
5	% εκτός εκπαίδευσης >12 με πρωτοβάθμια 2011	ΕΛΣΤΑΤ
6	% ΕΕΑΚ 15-18 με υποχρεωτική 2011	ΕΛΣΤΑΤ
7	% ΕΕΑΚ 19-24 με υποχρεωτική 2011	ΕΛΣΤΑΤ
	ΣΤΕΓΑΣΗ	
8	Στεγαστικό Επίδομα: % δικαιούχων/δηλώσεις 2019	ΗΔΙΚΑ
9	% σε ενοίκιο 2011	ΕΛΣΤΑΤ
10	% χωρίς θέρμανση 2011	ΕΛΣΤΑΤ
	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	
11	% νέων 0-14 2011	ΕΛΣΤΑΤ
12	% > 65 2011	ΕΛΣΤΑΤ
13	% χωρίς αυτοκίνητο 2011	ΕΛΣΤΑΤ

4.2 Εισόδημα

Χαρτογραφείται το ποσοστό δικαιούχων Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ) στο σύνολο του αριθμού φορολογικών δηλώσεων σε επίπεδο ΤΚ για το 2019 και το 2023. Για καλύτερη ανάλυση, στην χαρτογραφική απεικόνιση περιλαμβάνονται και τα διοικητικά όρια των Π.Ε. και των Δήμων.

Χάρτες 1α & 1β: Ποσοστό δικαιούχων Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ) επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων [ΕΕΕ1] 2019 και 2023

Συνολικά την περίοδο αυτή μειώνονται οι δικαιούχοι του ΕΕΕ καθώς και τα ποσοστά των δικαιούχων επί των φορολογικών δηλώσεων. Ενώ το 2019 έχουμε περιοχές με 8% έως και 10% (άνωτερη κλίμακα), το 2023 η ανώτερη κλίμακα είναι 3,3% έως 4,9%. Με μια πρώτη ανάγνωση, δεν φαίνεται να καταγράφονται σημαντικές μεταβολές ως προς την χωρική κατανομή των ωφελουμένων του ΕΕΕ με εξαίρεση ίσως την περιοχή των Χανίων που το 2023 εμφανίζουν αυξημένα ποσοστά δικαιούχων στον Δήμο Καντάνου Σελίνου. Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 8, ο μεγαλύτερος αριθμός δικαιούχων και ωφελούμενων του ΕΕΕ συγκεντρώνεται στα αστικά κέντρα -Ηράκλειο, Χανιά, και λιγότερο στο Ρέθυμνο-, καθώς και στον Δήμο Φαιστού. Ο νότος της Π.Ε. Ηρακλείου παρουσιάζει διαχρονικά τις μεγαλύτερες συγκεντρώσεις ωφελουμένων ως προς τις φορολογικές δηλώσεις, Όπως και η περιοχή της Σητείας.

Πίνακας 8: Συνολικός αριθμός δικαιούχων (νοικοκυριά) και συνολικός αριθμός ωφελομένων (μελών) Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, το 2019 και το 2023 (πηγή: ΗΔΙΚΑ)

NOMΟΣ/ Δήμος	Δικαιούχοι (νοικοκυριά) ΕΕΕ 2019	Δικαιούχοι (νοικοκυριά) ΕΕΕ 2023	Ωφελούμενοι (μέλη) ΕΕΕ 2019	Ωφελούμενοι (μέλη) ΕΕΕ 2023
Π.Ε ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	6.803	4.801	13.016	7.968
Αρχανών - Αστερουσίων	358	233	666	381
Βιάννου	95	47	209	76
Γόρτυνας	482	213	998	391
Ηρακλείου	4.173	3.169	7.578	5.073
Μαλεβιζίου	394	217	767	407
Μινώα Πεδιάδας	353	221	623	349
Φαιστού	683	516	1.710	1.024
Χερσονήσου	266	185	466	267
Π.Ε. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1.185	882	2.153	1.348
Αγίου Νικολάου	152	118	240	170
Ιεράπετρας	538	398	971	591
Οροπεδίου Λασιθίου	34	31	56	54
Σητείας	461	334	886	533
Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΟΥ	872	671	1.526	1.092
Αγίου Βασιλείου	161	109	264	174
Αμάριου	33	25	63	40
Ανωγείων	23	27	47	52
Μυλοποτάμου	71	51	126	85
Ρεθύμνης	584	460	1.027	742
Π.Ε. ΧΑΝΙΩΝ	1.702	1.349	3.057	2.121
Αποκορώνου	169	130	299	184
Καντάνου - Σέλινου	63	55	95	69
Κισσάμου	134	94	267	141
Πλατανιά	93	83	160	125
Σφακίων	14	9	21	11
Χανίων	1.230	979	2.215	1.590
ΚΡΗΤΗ	11.792	7.702	21.966	12.529

Όπως είδαμε και στο διάγραμμα χρονικής εξέλιξης του επιδόματος την περίοδο 2018-2024 (Γράφημα 2), σε όλη την Κρήτη καταγράφεται μείωση των νοικοκυριών (δικαιούχων) και μελών που λαμβάνουν το ΕΕΕ. Συνολικά οι δικαιούχοι μειώνονται κατά 34,7% (από 11.792

νοικοκυριά το 2019 σε 7.702 το 2023) και οι ωφελούμενοι κατά 43% (από 21.966 μέλη νοικοκυριών το 2019, σε 12.529 το 2023). Οι μεγαλύτερες μεταβολές καταγράφονται στην ΠΕ Ηρακλείου. Ενδεικτικά, στον Δήμο Ηρακλείου οι δικαιούχοι μειώνονται κατά 24% και οι ωφελούμενοι κατά 33%. Ποσοστιαία, οι μεγαλύτερες μειώσεις (άνω του 50%) παρατηρούνται στους Δήμους Βιάννου, Γόρτυνας και Μαλεβιζίου.

4.3 Απασχόληση

Την περίοδο 2019-2020, λόγω της πανδημίας, είχαμε αύξηση της ανεργίας σε όλη την Κρήτη. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις είχαν καταγραφεί κυρίως στην κεντρική Κρήτη, σε ορεινές και αγροτικές περιοχές (Φαιστός, Γόρτυνα, Βιάννος στην ΠΕ Ηρακλείου, και Πλατανιά στην ΠΕ Χανίων) (Χάρτες 2α). Παράλληλα, μεγάλες αυξήσεις είχαν καταγραφεί και στα μεγάλα αστικά κέντρα (Ηράκλειο, Χανιά).

Την περίοδο 2022-2023, έχουμε συνολικά τάση μείωσης της ανεργίας στις τουριστικές περιοχές σε όλο το βόρειο τμήμα της Κρήτης (Χάρτης 2β). Αντίθετα οι περιοχές που παρουσίασαν μεγάλη αύξηση το 2020 καταγράφουν την μικρότερη μείωση ή στασιμότητα (Φαιστός, Γόρτυνα, Βιάννος, Πλατανιά, Κάνταρος-Σελίνου).

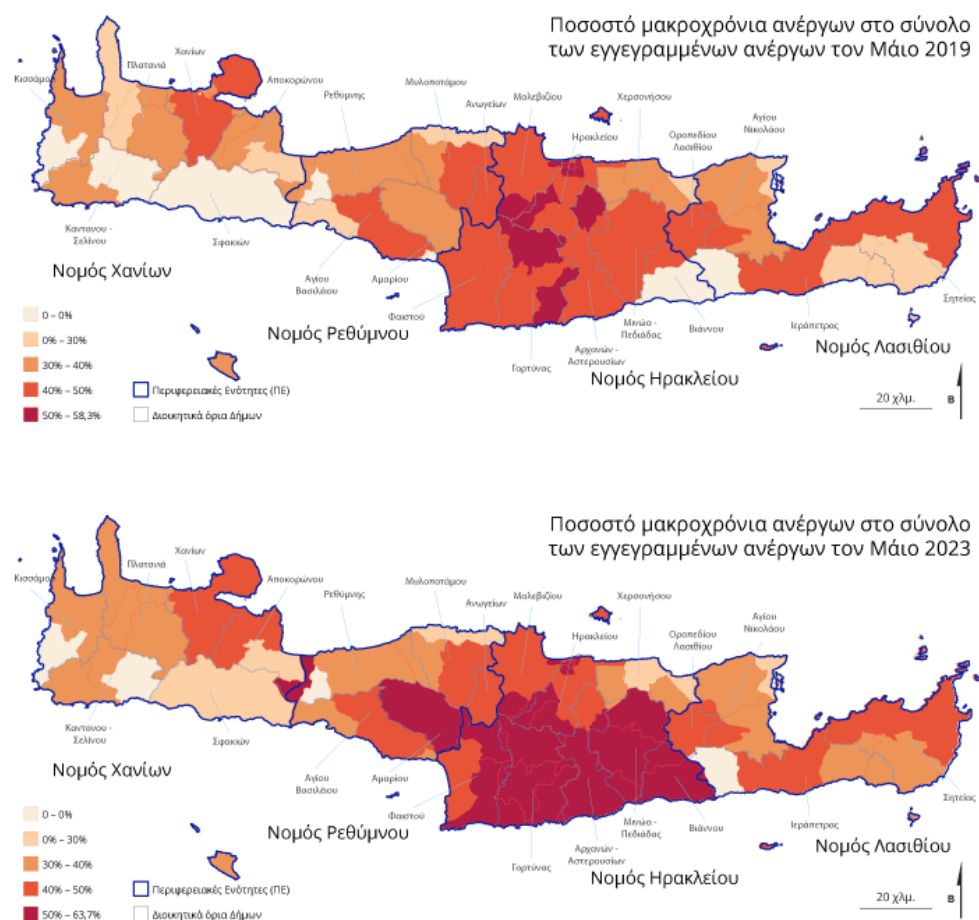
Χάρτες 2α & 2β: Ποσοστιαία μεταβολή ανέργων μεταξύ 05/2019-05/2020 & μεταξύ 05/2022-05/2023, ανά Τ.Κ. [ΟΑΕΔ 15 και ΔΥΠΑ 15]

Όπως είδαμε, η μακροχρόνια ανεργία παρουσιάζει μια σταθερή εξέλιξη την περίοδο που εξετάζουμε (Γράφημα 2). Ωστόσο, η συγκέντρωση της μακροχρόνιας ανεργίας στο σύνολο των ανέργων εμφανίζει σημαντικές χωρικές διαφοροποιήσεις με την μεγαλύτερη αύξηση συγκέντρωσης μακροχρόνια ανέργων να καταγράφεται σε όλο το νότιο τμήμα της Π.Ε. Ηρακλείου (Χάρτες 2α & 2β).

Συνολικά, το 2023 έχουν αυξηθεί οι περιοχές που καταγράφουν άνω του 50% μακροχρόνια ανέργων στο σύνολο των ανέργων (δήμοι Ηρακλείου, Αρχανών-Αστερουσίων, Φαιστού, Μαλεβιζίου, Μινώα Πεδιάδας, Αμάριου, Γόρτυνας και Βιάννου). Ενώ, οι δήμοι Σφακίων, Καντάνου-Σέλλινου, Αγίου Βασιλείου, Ανωγείων Αποκορώνου και Χερρονήσου, κατέγραψαν μεταβολή άνω του 50% στο ποσοστό μακροχρόνια ανέργων (Πίνακας 9).

Χάρτες 3α & 3β: Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων στο σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων τον Μάιο ανά Τ.Κ. [ΟΑΕΔ2 και ΔΥΠΑ2_23], 2019 & 2023

Στη συνολική μεταβολή της ανεργίας στην Κρήτη φαίνεται ότι μεγαλύτερη βαρύτητα έχουν τα αστικά κέντρα Ρέθυμνο και Χανιά, αλλά και η Χερσόνησος, ενώ σε απόλυτους αριθμούς πάνω από το 50% των ανέργων καταγράφεται στον Δήμο Ηρακλείου (Πίνακας 9).

Πίνακας 9: Συνολικός αριθμός ανέργων και ποσοστό μακροχρόνια ανέργων, τον Μάιο 2019 και τον Μάιο 2023 (πηγή: ΟΑΕΔ 2021, ΔΥΠΑ 2025)

ΝΟΜΟΣ/ Δήμος	Σύνολο ανέργων 5/2019	Σύνολο ανέργων 5/2023	Μακροχρόνια άνεργοι 5/2019 (% στο σύνολο)	Μακροχρόνια άνεργοι 5/2023 (% στο σύνολο)	Μεταβολή ανέργων 2019-2023
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	20.529	21.465	49,6	49,5	936
Αρχανών - Αστερουσίων	817	851	51,5	51,7	34
Βιάννου	108	125	58,3	53,6	17
Γόρτυνας	692	762	52,3	53,4	70
Ηρακλείου	14.732	14.969	50,9	50,4	237
Μαλεβιζίου	1.153	1.190	51,0	52,1	37
Μινώα Πεδιάδας	641	702	44,6	52,7	61
Φαιστού	1.516	1.529	45,6	51,7	13
Χερσονήσου	870	1.337	31,5	30,1	467
Π.Ε. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	3.018	3.650	40,0	41,7	632
Αγίου Νικολάου	1.003	1.203	36,2	35,8	200
Ιεράπετρας	1.055	1.275	39,9	44,1	220
Οροπεδίου Λασιθίου	48	59	43,8	40,7	11
Σητείας	912	1.113	44,1	45,4	201
Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΟΥ	3.615	4.486	37,6	39,8	871
Αγίου Βασιλείου	180	330	32,8	40,9	150
Αμάριου	56	66	39,3	53,0	10
Ανωγείων	73	123	42,5	43,9	50
Μυλοποτάμου	349	460	37,0	34,6	111
Ρεθύμνης	2.957	3.507	37,8	40,0	550
Π.Ε. ΧΑΝΙΩΝ	6.763	7.998	41,2	44,2	1.235
Αποκορώνου	316	496	30,4	37,9	180
Καντάνου - Σέλινου	95	205	25,3	29,3	110
Κισσάμου	277	400	30,0	36,5	123
Πλατανιά	446	612	31,8	35,5	166
Σφακίων	19	47	*	21,3	28
Χανίων	5.610	6.238	43,5	46,7	628
ΚΡΗΤΗ	33.925	37.599	45,8	46,5	7.443

* Δεν παρέχονται δεδομένα για πλήθος κάτω των πέντε ατόμων

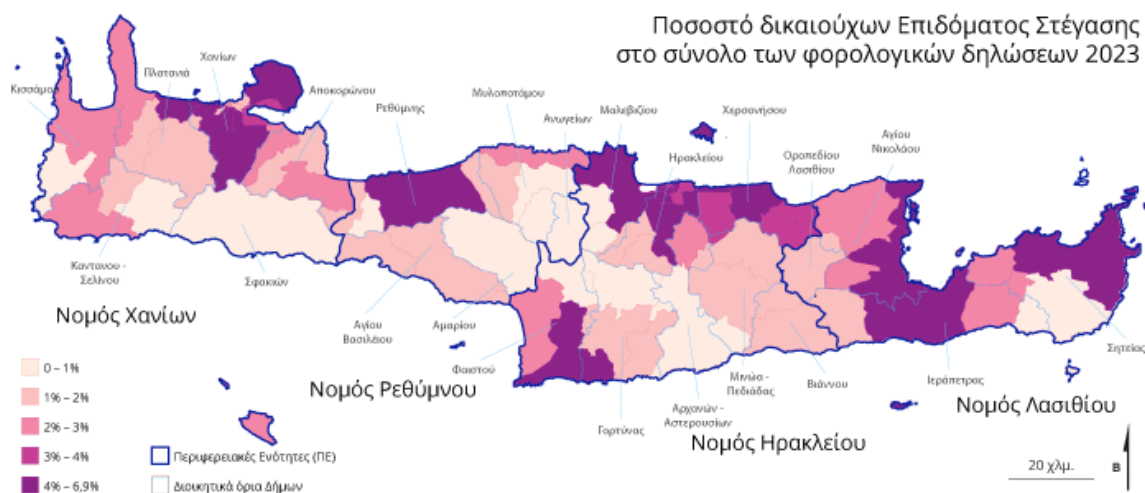
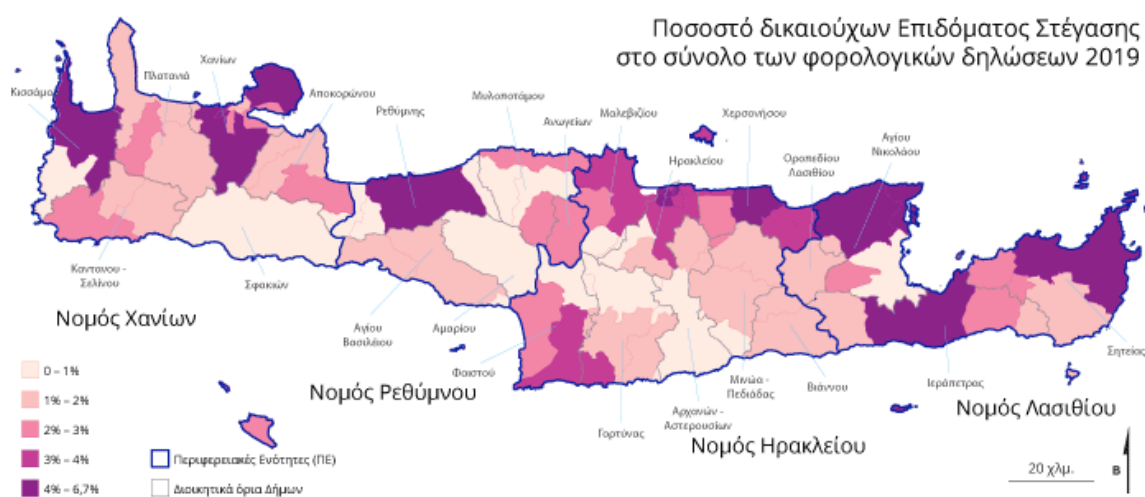
4.4 Στέγαση

Οι μεταβολές στο Επίδομα Στέγασης δεν είναι τόσο έντονες την περίοδο που μελετάμε (2019-2023), ούτε ως προς τα μεγέθη, ούτε ως προς τις χωρικές συγκεντρώσεις και την κατανομή των δικαιούχων, καθώς ο αριθμός των δικαιούχων και των ωφελουμένων το 2023 είναι

αυξημένος κατά 13% και 8,4% αντίστοιχα σε σχέση με το 2019 (χρονιά αρχικής εφαρμογής του επιδόματος), αλλά μειωμένος σε σχέση με την κορύφωση του 2022. Η πτωτική τάση που φαίνεται να παγιώνεται από το 2022 και μετά (Γράφημα 4), δεν αποτυπώνεται ακόμη χωρικά το 2023.

Σε γενικές γραμμές, παρατηρούνται παρόμοια χωρικά μοτίβα στις συγκεντρώσεις των δικαιούχων (Χάρτες 4α & 4β). Οι σημαντικότερες αυξήσεις δικαιούχων στα αστικά κέντρα καταγράφονται στο Ρέθυμνο (18%) που έχει όμως τον μικρότερο απόλυτο αριθμό δικαιούχων/ωφελουμένων, και ακολουθείται από το Ηράκλειο και τα Χανιά με περίπου 15% αύξηση. Επισημαίνεται ότι στην Π.Ε. Ηρακλείου συγκεντρώνεται το 48% των δικαιούχων του επιδόματος, και 37% μόνο στον Δήμο Ηρακλείου. Αξιοσημείωτη, τέλος, είναι η αύξηση κατά 43,81% στον Δήμο Φαιστού (από 331 νοικοκυριά το 2019, σε 476 το 2023) και έχει ενδιαφέρον να εξεταστεί σε συνδυασμό και με άλλους δείκτες αποστέρησης (Πίνακας 10).

Χάρτες 4α & 4β: Ποσοστό δικαιούχων Επιδόματος Στέγασης στο σύνολο των φορολογικών δηλώσεων 2019 & 2023 [H5 και H1_23]

Πίνακας 10: Μ. Όρος δικαιούχων (νοικοκυριά) & ωφελομένων (μελών) επιδόματος στέγασης

NOMOS/ Δήμος	Δικαιούχοι (νοικοκυριά) επιδ.στέγασης 2019	Δικαιούχοι (νοικοκυριά) επιδ.στέγασης 2023	Ωφελοόμενοι (μέλη) επιδ. στέγασης 2019	Ωφελοόμενοι (μέλη) επιδ. στέγασης 2023	Μεταβολή δικαιούχων (2019-2023)
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	5.984	6.894	16.321	18.268	15,21%
Αρχανών - Αστερουσίων	122	160	411	507	31,15%
Βιάννου	37	35	130	136	-5,41%
Γόρτυνας	68	71	241	247	4,41%
Ηρακλείου	4.730	5.409	12.324	13.660	14,36%
Μαλεβιζίου	9	14	31	42	55,56%
Μινώα Πεδιάδας	143	152	458	496	6,29%
Φαιστού	331	476	1.020	1.372	43,81%
Χερσονήσου	553	577	1.706	1.808	4,34%
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2.009	2.037	5837	5.599	1,39%
Αγίου Νικολάου	686	661	2.030	1.906	-3,64%
Ιεράπετρας	918	915	2.697	2.505	-0,33%
Οροπεδίου Λασιθίου	11	11	35	35	0,00%
Σητείας	394	450	1.075	1.153	14,21%
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	1.884	2.210	5.195	5.818	17,30%
Αγίου Βασιλείου	62	78	205	283	25,81%
Αμάριου	6	7	19	17	16,67%
Ανωγείων	4	5	8	13	25,00%
Μυλοποτάμου	96	96	302	323	0,00%
Ρεθύμνης	1.717	2.024	4.662	5.183	17,88%
ΧΑΝΙΩΝ	3.105	3.539	8.927	9.649	13,98%
Αποκορώνου	126	159	406	486	26,19%
Καντάνου - Σέλινου	69	65	234	222	-5,80%
Κισσάμου	162	173	531	539	6,79%
Πλατανιά	247	243	828	797	-1,62%
Σφακίων	5	3	16	10	-40,00%
Χανίων	2.496	2.895	6.911	7.595	15,99%
ΚΡΗΤΗ	12.982	14.680	36.280	39.334	13,08%

5. Επόμενα βήματα έρευνας

Οι επόμενες φάσεις της έρευνας περιλαμβάνουν τα εξής βήματα:

- **Εμπλουτισμός του εργαλείου αναλυτικής απεικόνισης της Κρήτης** (Πακέτο Εργασίας 2), μέσω της δημιουργίας νέων χωρικών μονάδων ανάλυσης στο Ρέθυμνο, καθώς και της ενσωμάτωσης πρόσθετων χωρικών μονάδων στην ευρύτερη περιοχή των αστικών κέντρων του Ηρακλείου και των Χανίων, όπου η ΕΛΣΤΑΤ έχει ορίσει αναλυτικότερους απογραφικούς τομείς.
- **Επικαιροποίηση της γεωγραφικής βάσης αναφοράς** με δεδομένα από την Απογραφή Πληθυσμού και Κατοικιών 2021 της ΕΛΣΤΑΤ (Πακέτο Εργασίας 3).
- **Εκ νέου επεξεργασία του Σύνθετου Δείκτη Αποστέρησης**, αξιοποιώντας τα επικαιροποιημένα δεδομένα και δείκτες, καθώς και **νέα χαρτογράφηση** για τον εντοπισμό χωρικών θυλάκων αποστέρησης (Πακέτο Εργασίας 4).
- **Συγκριτική ανάλυση των αποτελεσμάτων** στην τελική φάση της έρευνας, μέσω της αντιπαράβολής των δύο διαδοχικών κύκλων σύνθετων και αναλυτικών δεικτών, καθώς και των αντίστοιχων χαρτογραφήσεων θυλάκων αποστέρησης και φτώχειας, με στόχο την αναγνώριση τάσεων μεταβολής τόσο ως προς τις επιμέρους διαστάσεις της αποστέρησης όσο και σε χωρικό επίπεδο (Πακέτο Εργασίας 5).

Επικαιροποίηση και εμπλουτισμός γεωγραφικής βάσης εντοπισμού θυλάκων αποστέρησης και φτώχειας στην Περιφέρεια Κρήτης

Επικαιροποίηση της γεωγραφικής βάσης
αναφοράς με διοικητικά δεδομένα

01/2026

περιφερειακό παρατηρητήριο
κοινωνικής ένταξης
περιφέρειας κρήτης